

Zápis z 18. jednání Výboru pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací (Výbor VaK) ze dne 25. 6. 2020

Místo konání: MZe

Přítomní: podle prezenční listiny.

1. Úvod

Předseda Výboru VaK Ing. Aleš Kendík přivítal přítomné na prvním jednání v letošním roce, připomněl důvody nezbytné prevence nebezpečí rozšíření onemocnění COVID-19, které vyvolaly změnu termínu plánovaného 18. jednání, a zkonstatoval, že se dnes Výbor VaK (dále také jen „Výbor“) schází za účasti zástupců všech zúčastněných organizací.

K plánovanému programu jednání, který byl členům rozeslán v předstihu, nebyly vzneseny žádné připomínky.

V úvodu jednání Ing. Aleš Kendík (dále jen předseda) informoval o těchto skutečnostech:

- V souladu s Jednacím řádem došlo ke změně zástupce za Hospodářskou komoru ČR, novým členem je Ing. Vilém Žák. Předseda Ing. Žákovi popřál v této odpovědné práci mnoho úspěchů a dále doplnil, že účast HK ČR ve Výboru považuje za přínosnou.
- V souladu s Jednacím řádem dále došlo ke změně zástupkyně za ČSÚ. Nově od 1. 1. 2020 je v pozici náhradnice paní Ing. Soňa Horáčková.
- MZe vydalo na základě předchozího vypořádání obdržených připomínek Metodický pokyn č. j.: 9353/2020-15132 ze dne 3. dubna 2020 pro zpracování a dokládání realizace Plánu financování obnovy vodovodů a kanalizací. Pokyn je dostupný na webových stránkách MZe
<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/legislativa/metodicke-pokyny/zakon-vodovody-kanalizace/metodicky-pokyn-pro-zpracovani-a-1.html>
- Členům Výboru byla rozeslána dne 15. 4. 2020 Zpráva o výkonu kontrolní činnosti nad vlastníky a provozovateli VaK v ČR za uplynulý rok 2019. Předseda poděkoval za obdržené připomínky, které byly do zprávy zapracovány. Zpráva je uveřejněna na webových stránkách MZe
<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/vodovody-a-kanalizace/vybor-pro-koordinaci-regulace-oboru/schvalene-materialy/>
- Členům Výboru byla 16. 4. rozeslána informace o uveřejnění Benchmarkingu vlastnických a provozatelských subjektů VaK zpracovaného na základě dat ze sektoru za rok 2018. Materiál je zveřejněn jako otevřený s možností jeho připomínkování v termínu do 30. 6. 2020. Předseda připomněl, že MZe bude dále postupovat jako v předchozím roce, dojde k vypořádání obdržených připomínek a Výbor bude následně o výsledku informován pravděpodobně na podzim. Materiál je zveřejněn na webových stránkách MZe
<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/vodovody-a-kanalizace/benchmarking-vak/zprava-za-rok-2018/>
- S ohledem na závěry 17. jednání, bodu 3., předseda informoval o obdrženém dopisu z resortu MPSV, který byl členům dán na vědomí společně s programem dnešního jednání. Nepodařilo se zajistit k této problematice zástupce z MPSV k navazující systémové diskusi.

2. Metodický pokyn pro orientační ukazatele výpočtu pořizovací (aktualizované) ceny objektů do Vybraných údajů majetkové evidence vodovodů a kanalizací, pro Plány rozvoje vodovodů a kanalizací a pro Plány financování obnovy vodovodů a kanalizací

Pozn. K tomuto bodu byly předem zaslány přílohy:

- Text Metodického pokynu
- Vyhodnocení připomínkového řízení

Zástupce MZe informoval, že jednoznačným důvodem zpracování tohoto pokynu je, že předchozí Metodický pokyn (Pozn. Čj. 401/2010-15000 ze dne 20. ledna 2010) je svým obsahem již zastaralý. Pokyn již prošel připomínkovým řízením. Všechny zaslání připomínky byly vypořádány.

Diskuse:

V rámci diskuse byly zmíněny dva náměty k úvaze do budoucnosti. První z nich se týká úvahy ke koeficientům velikostní kategorie obcí, které korigují ve výpočtu výslednou cenu. Námět směřoval do kategorie větších obcí (2 – 3 tis. obyvatel), kde může být také s ohledem na správu místních částí, tj. většího celku, potřeba uvažovat s vyšší hodnotou. Druhý námět se týkal toho, zda do výpočtu nezohlednit také inflační koeficient s ohledem na delší platnost pokynu. K tomuto bylo zmíněno, že časový vliv případného meziročního zvyšování cen stavebních prací bychom chtěli spíše řešit kratší dobou platnosti pokynu, optimálně 5 let. K této problematice bylo dále doplněno, že je potřeba vývoj cen průběžně sledovat a reagovat na něj.

Závěr:

Výbor VaK vzal uvedený pokyn na vědomí a doporučil jeho vydání. Předseda konstatoval, že MZe pokyn schválí a uveřejní obvyklým způsobem.

3. Návrh úprav cenového výměru MF pro rok 2021 v oblasti vodárenství

Předseda požádal zástupce MF o podání informací k tomuto bodu. Zástupce MF informoval, že návrhy nejsou i vzhledem k provázanosti na další legislativu připraveny a projednány tak, aby je bylo možno již zapracovat do Výměru na rok 2021. Dále zmínil probíhající činnost Meziresortní pracovní skupiny pro regulaci VaK a pochválil dosavadní spolupráci zúčastněných resortů. Konstatoval, že MF neplánuje v současné době změny na rok 2021. Zdůraznil, že důvody jsou také nutnost harmonizovat i další navazující právní předpisy včetně předpisů v gesci MZe. MF zároveň nechce přistoupit k případným změnám ve Výměru, které by mohly vyznít protichůdně k případným očekávaným změnám od roku 2022.

Zástupce MF dále konstatoval, že z těchto důvodů MF plánuje změny v cenové regulaci v oboru VaK od r. 2022.

K uvedenému bodu dále zástupce za resort MF ve stručnosti informoval o dosavadních výstupech z činnosti Meziresortní pracovní skupiny pro regulaci VaK. Zmínil zásadní okruhy problematik v uvažované úpravě regulace:

- Stanovení optimálního regulačního období, zvažuje se zavést 5letý regulační rámec, navázaný na aktualizaci 2. Metodického pokynu pro orientační ukazatele výpočtu pořizovací (aktualizované) ceny objektů.
- Úprava pravidel v případě dvousložkové formy ceny pro vodné a stočné, a to jak v případech cen pro konečné odběratele, tak i v případech „pitné vody předané“ a „odpadní vody převzaté“. Důvodem jsou vyšší fixní náklady, které jsou v sektoru VaK charakteristické a jejich spravedlivější rozdělení.
- Uplatnění konceptu tzv. „plně obnovující ceny“ v kalkulacích
Účelem je zajistit povinnost zobrazovat skutečné oprávněné náklady v kalkulacích cen pro vodné a stočné bez ohledu, jaká cena bude ve skutečnosti odběratelům účtována. Snahou je sjednocení vykazování kalkulací pro účely MF a MZe. V této souvislosti je dále zvažována nová povinnost vlastníků VaK, v případě oddílných modelů provozování, samostatně kalkulovat položku „nájem infrastrukturního majetku“ tak, aby byla zjevná vazba na potřebu prostředků na obnovu a jednoznačná definice pravidel pro tvorbu finanční rezervy na obnovu infrastruktury.
- Koncept „konečných kalkulací“
Dalším významným návrhem je zvážení zavedení povinnosti „vrácení“ rozdílu mezi kalkulovanou (vybranou) a konečnou cenou (realizovanou v nákladech a zisku) zohledněním toho rozdílu v následné kalkulaci v roce „y+2“.
- Možnost změny ve výpočtu zisku. K této problematice bylo zdůrazněno, že je zde snaha tento princip zjednodušit i s ohledem na to, že v sektoru je více používaných systémů správy a provozování. Principiálně se zvažuje oddělení výpočtu regulovaného zisku (odměny) za činnosti související s vlastnictvím infrastruktury a za činnosti související s provozováním infrastruktury. Nově by do výpočtu měla vstupovat hodnota infrastrukturního majetku v reprodukční pořizovací ceně zpracovávaná podle metodiky MZe na základě vybraných údajů z majetkové evidence. Tento princip by měl paralelně také vést k motivaci správně vést u vlastníků údaje o rozsahu své infrastruktury a měl by být ve svém důsledku lépe kontrolovatelný. Dále bylo zmíněno, že by mělo být zachováno omezení meziročního nárůstu zisku. Tento způsob výpočtu by také měl umožňovat podporu efektivitu spojenou s provozováním. S ohledem na ochranu odběratelů se zvažuje určité zastropování možných meziročních nárůstů cen pro vodné a stočné.

K uvedené informaci bylo zmíněno, že v podstatě je materiál v těchto okruzích připraven. MF dále plánuje dané nejprve projednat na úrovni náměstků dotčených resortů a posléze informovat Výbor. S ohledem na města a obce, která jsou rozhodujícími vlastníky VaK v ČR, zástupce MF uvedl, že považuje za velmi důležitou shodu se Svazem a měst a obcí ČR.

Předseda k uvedenému bodu otevřel diskusi.

Zástupce SMO ČR zmínil, že by uvítal, pokud by k uvedenému byla rovněž možnost vzorových případů. K problematice plně obnovující výše ceny v kalkulacích a regulaci zisku zazněla obava, zda by byla povinnost takto kalkulovanou cenu účtovat odběratelům. Zástupce MZe doplnil, že princip výpočtu zisku bychom měli chápat, jako určitý nákladový strop v cenách pro vodné a stočné. Nelze dané chápat, že např. u obcí bude jednoznačná povinnost vytvářet zisk, na druhou stranu je třeba si uvědomit, že zisk vytváří předpoklady pro potřebnou tvorbu prostředků na obnovu, ale také na rozvoj včetně modernizace. Zástupce Úřadu vlády ČR doplnil, že je třeba se také věnovat tomu, jak bude ošetřena regulace zisku i v případech „pitné vody předané“, aby v konečném důsledku dané nemělo negativní vliv na konečné ceny pro

odběratele. Dále zmínil, že s ohledem na problematiku sucha a snahy rozvíjet vodárenskou infrastrukturu, vodárenské soustavy může být daná problematika významná.

Zástupce HK ČR konstatoval, že navrhované koncepční změny této regulace zní velmi dobře. Doplnil, že je otázkou, jak např. konkrétně nastavit pravidla u dvousložkové formy ceny. Za sektor VaK by velmi uvítal, pokud by tyto navrhované změny byly upřesněny a uvedeny v život nejpozději od zmiňovaného roku 2022.

V diskusi dále byly nastíněny možné obavy z důsledků změny cen surové povrchové vody určené k výrobě pitné vody. I to by mělo být v celém kontextu možných změn vlivu na obce posouzeno.

Zástupce za SMS ČR upozornil, že určitým rizikem by mohly být chyby v oceňování majetku, a dále doplnil, že by uvítal metodiku výpočtu nájemného, aby byly případně narovnány vztahy mezi vlastníkem a provozovatelem v potřebě generovat zdroje na obnovu. Zástupce MF doplnil, že tato ambice zde opravdu je, tj. objektivně dopočítat určitou minimální výši nájemného, aby pokrylo potřebu zdrojů na obnovu. Uplatňování minimální výše nájemného ale má být na dohodě mezi vlastníkem a provozovatelem. V této věci dále zástupce MF doplnil, že z pohledu regulace zisku by mělo být zřejmé, jaká část půjde na obnovu dle pravidel Plánů financování obnovy VaK dle regulace MZe a jaká část půjde na odměnu vlastníkovi a provozovateli. Jednoznačným cílem je, aby tato problematika byla na trhu pro všechny jednotná.

Dále bylo zmíněno, že obecně nelze pominout, že ten, kdo infrastrukturu VaK provozuje, si zaslouží určitou odměnu. Zástupce MF zmínil, že v současnosti nemáme takové ukazatele, na jejichž základě bychom mohli zohlednit prvky efektivity do výpočtu regulovaného zisku. V této věci MF nevyloučilo na omezené období možnost dohod mezi vlastníkem a provozovatelem v oddílných modelech provozování, ale je zde zcela zásadní, aby tento proces byl správně vykazován, byl transparentní a kontrolovatelný.

Zástupce resortu MŽP rovněž vyslovil souhlas s vizí návrhu úprav koncepčních změn. Za jednu ze zásadních věcí v otázce regulace zisku považuje, aby byl naplňován určitý princip motivace k dosahování úspor.

K této věci bylo zmíněno, že za určitou motivaci lze zde chápat to, i když dojde během roku ke snížení nákladů, zůstává možnost čerpat maximálně možný regulovaný zisk.

Zástupce ERÚ doplnil, že i sektor Teplárenství se problematikou regulace zisku zabývá a rovněž se hledá model, který by mohl být používán. Zmínil také určitý model limitních cen.

Dále byla zmíněna problematika servisních smluv. Předseda připomněl, že se tímto tématem Výbor již také zabýval. Zástupce MF v této souvislosti konstatoval, že v těchto případech je možnost při výkonu kontrol prověřovat oprávněnost nákladů bez ohledu na to, zda tyto náklady vznikly či nevznikly na základě servisních smluv. Běžně se kontroluje výše tzv. obvyklých cen. Může zde být otázka, zda neomezenou výši servisních smluv obecně v regulaci chceme a zda by nebylo vhodné tento přístup omezit např. určitým procentem objemu z nákladů apod. Obecně dále zástupce MF doplnil, že kontrolu oprávněnosti nákladů považuje za významnější než samotnou problematiku výpočtu regulace zisku.

Předseda rovněž konstatoval, že navrhované principy vítá, a věří, že jsou správným směrem v regulaci sektoru.

Doplnil však, že pokud nebude dané zpracováno v příslušných právních předpisech, nelze činit žádné závěry či doporučení jednotlivým regulačním subjektům.

Dále předseda zdůraznil, že zejména s ohledem na předchozí diskusi bude prosazovat návrh vyplývající z usnesení Výboru č. 8 ze dne 9. dubna 2019 a navazujícího usnesení č. 9 ze dne 27. listopadu 2019 ve věci podmínek určení přiměřeného zisku již do cenového výměru pro rok 2021. Doplnil, že tento krok vnímá jako za nezbytný i vzhledem k případné dočasné platnosti. Je třeba si uvědomit, že nejde jen o max. 30 % výši, ale i o kumulativní podmínky, za kterých lze tuto možnost aplikovat.

MF tuto možnost nevyloučilo za podmínky vzájemné shody, včetně resortu MŽP. Zástupce MŽP zmínil, že předchozí úprava podmínek regulace zisku nevyplývala čistě z požadavků MŽP. K uvedenému dále zmínil, že zde vnímá otevřené otázky, zejména co je hlavním důvodem této úpravy, zda je to negativní situace ohledně zájmu provozování VaK apod.

Zástupce HK ČR uvedl, že by velmi uvítal, pokud by se toto rozhodnutí neodkládalo. Upozornil, že v oboru je velmi důležité znát podmínky dopředu.

Z diskuse dále vyplynula otázka vhodnosti použití tzv. pásmových cen pro vodné. Předseda zmínil, že tuto problematiku vnímá jako filozofickou otázku v sektoru. Tuto problematiku s dnešní diskusí k regulaci podle pravidel Výměru MF spojovat nelze. Zástupce MZe doplnil, že považuje za vhodnější princip regulace v období sucha bránit vzniku nadbytečné spotřeby, než hledat možnosti jejího vyššího zpoplatnění. Obecně v těch případech, kdy mohou být omezené vodní zdroje či kapacita vodárenského systému, pásmové ceny nedostatek vody nemůžou řešit. Nicméně zazněl názor, že tato otázka by měla být v sektoru otevřena a v případě otevření zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu diskutována.

Závěr:

Předseda požádal MF o další součinnost a o předložení konkrétních návrhů úprav cenové regulace ve Výměru MF na období roku 2021 a 2022, které budou následně předloženy do programu jednání Výboru. Předpoklad k projednání je ve druhé polovině září. MZe bude nadále prosazovat úpravu dle doporučení Výboru z usnesení č. 8 z 9. dubna 2019 od roku 2021.

4. Různé

- Zástupce SMO ČR informoval, že Svaz ve spolupráci s MV zvažuje podání podnětu k ústavnímu soudu k prověření zákonnosti povinnosti hradit investiční příspěvky obcím na vyvolané investice do infrastruktury VaK od podnikatelských subjektů, developerů, a dále doplnil, že zejména v oblasti Středočeského kraje jsou s tímto velké problémy.
- Zástupce HK ČR informoval, že v současné době se diskutuje otázka možného omezení podpory výroby el. energie a tepla z obnovitelných zdrojů energie. Sektor VaK je tímto také dotčen, neboť ve značné míře je zejména využívána výroba el. energie a tepla z kalového hospodářství čistíren odpadních vod. Jedná se o velmi racionální přístup výroby energií. V případě nastavení demotivujících podmínek je reálné, že by tyto možnosti mohly být v sektoru rušeny či opomíjeny. S ohledem na uvedené požádal v této věci o pomoc resort MPO.

- Zástupce ČMKOS připomněl problematiku příspěvku zaměstnavatelů k penzijnímu připojištění zaměstnanců. Opakovaně vyslovil názor, že daný benefit by měl být uznatelným nákladem, který by mělo být umožněno poskytovat plošně a mělo by to být stanoveno zákonem. MF doplnilo, že v této otázce se čeká na stanovisko soudu. Zástupce HK ČR doplnil, že tento benefit by měl bez pochyb být zaměstnancům v sektoru umožněn.

Dle pravidel jednání se Výbor schází minimálně třikrát v roce.

Do konce roku proběhnou minimálně ještě dvě jednání. Následné jednání je plánováno na druhou polovinu září 2020.

Předseda Výboru VaK poděkoval za účast a jednání ukončil.

Zapsal: Ing. Radek Hospodka
tajemník

Schválil: Ing. Aleš Kendík
předseda

Originál zápisu včetně prezenční listiny je uložen u tajemníka.